

5 OYLIK KALAMUSHLARNI ME'DA SHILLIQ QAVATINING POLIPRAGMAZIYA TA'SIRIDA MORFOMETRIK PARAMETRLARINI O'ZGARISHI

Gulomov Shaxzod Sirojiddinovich
Davolash fakul'teti 113-guruh talabasi
Ilmiy rahbar: dotsent Toshmamatov Baxtiyor Norbekovich
Samarqand Zarmed universiteti

Ishning maqsadi. 5 oylik kalamushlarni me'da shilliq qavatining polipragmaziya ta'sirida morfometrik parametrlarini o'zgarishilarni o'rganishdan iborat.

Materiallar va tadqiqot usullari. Tajriba vivariy sharoitida 180 ta besh oylik oq zotli erkak kalamushlarda o'tkazildi. Kalamushlarning vazni 190-230 gr. Tajribaning boshida barcha jinsiy etuk kalamushlar 7 kun davomida karantinga olindi, somatik yoki yuqumli kasalliklarni istisno qilgandan so'ng, ular kuniga 2 marta ovqatlanish bilan oddiy vivarium rejimiga o'tkazildi. Kalamushlarning eksperimental guruhlarida polifarmatziyaning ta'sirini o'rganish uchun quyidagi yallig'lanishga qarshi preparatlar qo'llanilgan: aspirin (steroid bo'lmagan yallig'lanishga qarshi dorilar guruhi - salitsil kislotasining hosilalari); paratsetamol (steroid bo'lmagan yallig'lanishga qarshi dorilar guruhi - anilidlarining hosilalari); ibuprofen (steroid bo'lmagan yallig'lanishga qarshi dorilar guruhi - propion kislotasining hosilalari); deksametazon (sintetik glyukokortikosteroid); plavinil sulfat (yallig'lanishga qarshi, bezgakka qarshi).

Tadqiqot natijalari. Tadqiqot natijalari bez to'qimalarning hajmining pasayishini aniqladi. Nazorat guruhida me'dadagi bez to'qimalarining o'rtacha hajmi 2,9x3,25 mm, 2-guruhda - 2,9x3,15 mm, 3-guruhda - 2,9x3,28 mm, 4-guruhda 2,55x3,15 mm va 5-guruhda 3,49x3,33mm ga teng. Tana qismidagi bez to'qimalarining o'lchami uning proksimal qismidagi bez to'qimasidan kattaroq bo'lsa, tajriba guruhlarida me'daning tana qismidagi bez to'qimalarining o'lchami quyidagicha kichraygan, ya'ni birinchi guruhdagi bez to'qimalarining o'lchami 2.36x4.2,5 mm, 2-guruhda 2.14x3.04mm 3-guruhda 2,7x2,15 mm 4-guruhda 2,15x2,85mm va 5-guruh 3,09x3,12 mm tashkil etilgan. Tekshiruvda bez to'qimalari orasidagi masofaning ortishi aniqlangan. Me'daning bezli to'qimalari orasidagi masofa nazorat guruhiga nisbatan 2-guruhda 17,5% ga, 3-guruhda 21,9%, 4-guruhda 27,8% va 5-guruhda 38,9% ga oshdi. Me'da tanasidagi bez to'qimalari orasidagi masofa mos ravishda ikkinchi guruhda 2,35% ga, uchinchi guruhda 5% ga, to'rtinchi guruhda 8,8% va beshinchi guruhda 26,2% ga oshgan. Pilorik bo'limda bez to'qimalari orasidagi masofa nazorat guruhida o'rtacha $25,46 \pm 0,59$ mm ni tashkil etdi, ikkinchi guruhda bez to'qimalari orasidagi masofa $28,6 \pm 0,65$ ga, uchinchi guruhda $30,9 \pm 0,65$ ga, to'rtinchi guruhda $34,7 \pm 8,0$ mm gacha ko'tarildi guruh.

Xulosa. Yallig'lanishga qarshi dorilarning turli miqdori ta'siri ostida oshqozonda turli darajadagi morfometrik o'zgarishlar yuzaga keladi. Dorilar ta'siridan keyin me'dashilliq qavati va shilliq qavati hajmining qisqarishi tufayli 4-5-guruhlarda me'da devorining umumiy qalinligi sezilarli darajada kamaydi. Bu o'zgarishlar 4 guruh laboratoriya hayvonlarida kardial bo'limida 1,68%, me'da tubida 3,37%, tanada 3,39% va pilorik bo'limda 3,75%, 5-guruhdagi organning kardial bo'limida 2,29% ni tashkil etdi, me'da tanasida 39% va 13% ga pilorik bo'lim o'zgarigan.